

Савків У.С.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і оподаткування
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна

Сидор Г.В.,
к.е.н., доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і бізнесу
Західноукраїнського національного університету
м. Чортків, Україна

ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Страховий ринок – це важливий сектор ринкової інфраструктури, який суттєво впливає на стан фінансово-кредитної системи в країні. Світові тенденції показують взаємозв'язок рівня розвитку страхового бізнесу та економічного розвитку держави. У багатьох розвинених країнах світу страхові компанії за обсягами концентрованого капіталу не поступаються банківським установам. Результативне функціонування страхового ринку забезпечує сприятливе середовище щодо страхового захисту всім суб'єктам господарювання. Акумуляовані страховою компанією кошти надалі трансформуються в інвестиційні ресурси, які стимулюють соціально-економічний розвиток країни. Узагальнювальним показником фінансової діяльності страхової компанії є фінансовий результат.

Фінансовий результат – це основа економічного та соціального розвитку підприємства, яка створює фінансове підґрунтя для самофінансування діяльності підприємства. У науковій літературі та в практичній діяльності доволі часто поняття фінансового результату та прибутку ототожнюють. Зазначимо, що термін «фінансовий результат» ширший, ніж «прибуток», оскільки фінансовий результат підприємства може виражатися в одній з двох форм – прибутку чи збитку [7].

Фінансовий результат страхової компанії – економічний підсумок фінансово-господарської діяльності страховика за звітний період, відображений у формі прибутку чи збитку, який вказує на успіх чи невдачу страхового бізнесу у кількісному та якісному вимірі [4].

Комплексний характер фінансового результату та особливості його економічної природи досліджено в працях Л. А. Орланюк-Малицька. У них зазначено, що кожен вид діяльності страхової діяльності є самостійним економічним процесом, якому притаманна власна динаміка, а їхній сукупний результат – це фінансовий результат діяльності страхової компанії [6].

О. Д. Вовчак окреслює фінансовий результат без урахування специфіки діяльності. Фінансовий результат діяльності страхової компанії за відповідний звітний період визначається як різниця між доходами і витратами [2].

На думку А. Б. Крутіка та Т. В. Нікітіної, фінансовий результат страхових операцій – це вартісна оцінка підсумків господарської діяльності страхової

організації, що виявляється за кожним видом страхування, фондом страхування та за страховими операціями загалом. Його визначають шляхом зіставлення доходів і витрат, водночас, якщо отримано позитивний результат, він охоплює прибуток страховика і приріст резервних фондів [5].

М. М. Александрова вважає, що фінансовий результат – це підсумок діяльності за звітний період страхової компанії щодо формування доходу, відповідних фондів фінансових ресурсів та їх використання, який охоплює прибуток або збиток та приріст або вплив резерву внесків [1].

Згідно з працями С. Л. Єфімова, фінансовий результат страхової компанії становить різницю між ціною страхової послуги та собівартістю її надання [3].

У страховому законодавстві відсутні цілісний та системний підходи до регламентації та визначення складу доходів і витрат страхової компанії.

Отже, фінансовий результат страхової компанії – це кінцевий результат страхової та інших видів діяльності страхової компанії за звітний період, який визначається на основі зіставлення доходів і витрат та виявляється у формі різниці між вартістю ціни наданої страхової послуги та її фактичною собівартістю, що відображена у поточних надходженнях.

Фінансовий результат страхових компаній, як і методика обліку його формування, має певні особливості. Вони визначають фінансовий результат від страхової діяльності як сукупний результат за всіма видами діяльності: страхової, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності, згідно з вимогами П(С)БО 3 для складання форми № 2 «Звіту про фінансові результати».

Для обліку фінансових результатів страхові компанії використовують рахунки:

- 791 «Результат операційної діяльності»;
- 7911 «Результат страхової діяльності»;
- 7912 «Результат іншої операційної діяльності»;
- 792 «Результат фінансових операцій»;
- 793 «Результат іншої звичайної діяльності»;
- 794 «Результат надзвичайних подій».

Субрахунок 7911 «Результат страхової діяльності» узагальнений щодо інформації про доходи та витрати страхових компаній від страхової діяльності за звітний період. Для закриття субрахунка 7911 «Результат страхової діяльності» сальдо списується на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокріті збитки)».

З метою деталізації обліку до субрахунка 7911 «Результат страхової діяльності» доречно відкрити субрахунки за операціями страхування, які здійснює певна страхова компанія.

У відомих нормативно-інструктивних документах з обліку не враховано всіх особливостей страхової діяльності. У процесі визначення фінансових результатів страховика варто застосовувати підходи не лише з урахуванням чинного податкового законодавства, а й з облікової політики підприємства. Чинне податкове законодавство не передбачає визначення прибутку страховика від страхової діяльності для цілей оподаткування. Проте для контролю ефективності ведення страхового бізнесу, формування резервів, виплати

дивідендів акціонерам та для інших цілей необхідно виявляти прибуток. На основі показника прибутку визначається рентабельність здійснених страхових операцій, яка вказує на кінцевий фінансово-господарський результат діяльності страхової компанії.

Страхові компанії реалізують на ринку особливий товар – страховий захист. Спочатку відбувається акумулювання коштів, а згодом (у разі настання страхового випадку) компенсуються збитки за укладеними договорами страхування. Виникає розрив у часі між моментом надання страхової послуги та отриманням доходів.

Фінансові результати страхової компанії формуються в умовах нестабільного зовнішнього та внутрішнього середовища, а тому виникає необхідність деталізованого та об'єктивного облікового відображення. Непослідовність ведення обліку операцій зі страхування може призводити до порушення принципу відповідності доходів та витрат, зниження ефективності контролю за дотриманням вимог страхового законодавства України. Удосконалення методики бухгалтерського обліку в страхових компаніях є запорукою платоспроможності та виконання ними своїх зобов'язань перед страхувальниками.

Страховий ринок потребує відповідних заходів як у макросередовищі, так і в середині страхової компанії. Дієвими напрямками можуть бути зниження собівартості страхових послуг, підвищення інвестиційної активності, врегулювання законодавчої бази та впровадження зарубіжного досвіду.

ДЖЕРЕЛА:

1. Александрова М. М. Страхування : навч.-метод. посіб. К. : ЦУЛ, 2002. 208 с.
2. Вовчак О. Д. Страхування : навч. посіб. 3-тє видання, стереотипне. Львів : «Новий Світ», 2006. 480 с.
3. Ефимов С. Л. Энциклопедический словарь. Экономика и страхование. М. : Церих-ПЭЛ, 1996. I-X, 528 с.
4. Куликов С. В. Финансовый анализ страховых организаций. Изд-во : Ростов на Д. : Феникс, 2006 г. 221 с.
5. Крутик А. Б., Никитина Т. В. Организация страхового дела : учеб. пособ. Спб. : Изд. Дом «Бизнес преса», 1999.
6. Орланюк- Малицкая Л. А. Платежеспособность страховых организаций. М. : АНКЛ, 1994.
7. Савків У. С. Фінансовий результат підприємства. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Луцьк, 18 лют. 2021 р.). Луцьк : 2021. С. 99–101.